

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

De Beroepentuin voor werk in de energietransitie

Leren in de praktijk

Voorwoord

Veel mensen die graag willen werken, staan nu nog aan de kant. De arbeidsmarkt staat ver van hen af. Hoe kunnen wij hen laten meedoen? Hoe bieden wij hun kansen? Hoe zorgen wij dat zij hun talenten ontdekken?

Het antwoord luidt: initiatieven als de Beroepentuin. Zij leiden mensen in korte tijd op voor een baan in bouw en techniek. Er zijn meerdere vestigingen: onder andere in Rotterdam, Utrecht en Dordrecht. Het mbo – concreet Techniek College Rotterdam (TCR) – is samenwerkingspartner. Zo helpt de Beroepentuin bedrijven in de regio aan vakkundig personeel voor de energietransitie.

In deze brochure staan goede voorbeelden van bedrijven die samenwerken met de Beroepentuin. Installatie Maatschappij H.Ek B.V. in Den Bosch waardeert bijvoorbeeld de flexibiliteit: 'Het leertraject is volledig op onze wensen afgestemd.' En familiebedrijf Willemsen Infra in Utrecht zegt: 'Als je investeert in medewerkers, krijg je motivatie en loyaliteit terug.'

In deze brochure staan ook ervaringsverhalen van de talenten. Een man voelde zich aanvankelijk niet op zijn gemak bij de Beroepentuin vanwege een aantal mensen met een stropdas. Tegelijkertijd dacht hij: Deze kans ga ik pakken. Inmiddels is hij praktijkbegeleider Zonnepanelen. Hij leert de kandidaten hoe het moet.

Laat u inspireren door de mooie verhalen in deze brochure. En benut als gemeente, ondernemer en mbo ook in úw regio de talenten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Onder die noemer zijn vele groepen geschaard. Deze brochure verzekert u: 'Met de juiste aanpak valt die afstand tot de arbeidsmarkt wel mee.'

Linda Voortman, wethouder portefeuilles Werk en Inkomen, Wmo en Welzijn
Sven Asjee, directeur Wij Techniek
Adnan Tekin, voorzitter MBO Raad

Inhoud

De kracht van de Beroepentuin

Hulpmonteurs voor één taak

Toekomstperspectief

Ex-gedetineerde ervaringsdeskundigen

Praktijkverklaring

Doorgroeien

Vrouwen in de techniek

Sollicitatievideo

Wijkgerichte aanpak

Leren in én na detentie

De kracht van de Beroepentuin

Bij de Beroepentuin leren mensen zonder de juiste diploma's in korte tijd een vak in bouw en techniek. Bedrijven in de regio bepalen wat de kandidaten moeten kunnen. Zo werken gemeenten, bedrijven én de Beroepentuin samen aan de energietransitie.

De overheid wil in het jaar 2050 klimaatneutraal zijn. Elke gemeente is medeverantwoordelijk voor deze energietransitie. Om het doel te bereiken, werken gemeenten nauw samen met betrokken partijen: de woningcorporaties, technische- en bouwbedrijven, onderwijsorganisaties en burgers in de wijk.

Het personeelstekort is een misvatting

Punt van aandacht is het nijpend personeelstekort in de sectoren bouw en techniek. Hoewel... 'Het personeelstekort is een misvatting', beweert Seyit Yeyden, managing partner bij de Beroepentuin. 'Want veel mensen die graag willen werken staan aan de kant. Ze hebben niet de juiste diploma's. Het zijn bijvoorbeeld vroegtijdig schoolverlaters, mensen die (langdurig) werkloos zijn, en statushouders. De Beroepentuin boort deze doelgroepen aan.' Soms zijn het mensen met grote problemen. Seyit: 'Wij geven ze weer hoop en toekomstperspectief.'

Afstand tot de arbeidsmarkt

Bij de Beroepentuin leren mensen de basisvaardigheden voor een technisch vak. Zij leren bijvoorbeeld hoe je laadpalen, zonnepanelen of warmtepompen installeert. Of ze leren ijzervlechten, bestraten, en isoleren. Er zijn zes vestigingen: Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Drechtsteden, Hoeksche Waard en Vlaardingen. Seyit Yeyden: 'De gemeenten sturen geschikte kandidaten naar ons. Ze worden gekwalificeerd als "mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt". Met de juiste aanpak valt die afstand tot de arbeidsmarkt wel mee.'

Vakvaardigheden en werknemersvaardigheden

Belangrijke vakvaardigheden zijn technische kennis, inzicht, en materialenkennis. Maar een goede arbeidskracht heeft ook werknemersvaardigheden, zoals op tijd komen, omgaan met je leidinggevende en loyaal zijn naar collega's. Ze leren dat bij de Beroepentuin.

Verskillende doelgroepen

Elke doelgroep heeft eigen aandachtspunten. Veel mensen die lange tijd werkloos zijn geweest, moeten wennen aan het arbeidsritme: vroeg opstaan en op tijd aanwezig zijn. Bij statushouders is vooral de taal een aandachtspunt. Bij de Beroepentuin leren zij vaktermen, zoals hamer, kniptang en steeksleutel. Ook leren zij termen die bij veiligheid horen: de VCA-veiligheidsvoorschriften.

'Met de juiste aanpak valt die afstand tot de arbeidsmarkt wel mee.'

‘Branche-organisaties ondersteunen de aanpak van de Beroepentuin. Zij zetten een deel van hun opleidingsbudget ervoor in.’

Goed geschoold in een klein onderdeel

Een laadpaal, warmtepomp of zonnepaneel plaats je niet zomaar. Het is een complex proces. Samen met de werkgever ontrafelt de Beroepentuin zo'n proces in een aantal onderdelen. Seyit Yeyden: 'Elk plukje werkzaamheden is bij ons een leertraject van drie maanden. De een leert bijvoorbeeld hoe je de straat openbreekt, de ander hoe je elektriciteitsdraden trekt. Kandidaten van de Beroepentuin worden dus goed geschoold in een klein deel van het proces. Zo helpen wij werkgevers aan voldoende arbeidskrachten.'

Als hulpmonteur aan het werk

In de oriëntatiefase van een paar weken maken kandidaten kennis met twaalf beroepen waar veel vraag naar is. Henk van der Beek is directeur van de Beroepentuin en voormalig voorzitter MKB Rotterdam. 'Ze kiezen vervolgens zélf een richting. Wij sturen daar niet in. Mensen die zelf kiezen, zijn meer gemotiveerd.' Na drie maanden – soms iets langer – behalen de deelnemers een praktijkverklaring. In dit mbo-document staat vermeld welke werkprocessen zijn hebben geleerd van welke mbo-opleiding. Henk van der Beek: 'Met een praktijkverklaring gaan zij gegarandeerd als hulpmonteur aan het werk bij een technisch bedrijf. Ze krijgen een contract.'

Een kans voor mensen die een baan zoeken

De Beroepentuin is geen school, maar een leerwerkbedrijf; een praktijkplaats voor technische beroepen. De toekomstige hulpmonteurs leren niet uit boeken, maar kijken naar een leermeester die voordeelt hoe het moet. De kandidaten oefenen totdat ze het kunnen. Henk van der Beek: 'Stichting Training naar Werk stelt ons in staat om ons concept breed uit te dragen. Ook brancheorganisaties

ondersteunen onze aanpak. Zij zetten een deel van hun opleidingsbudget ervoor in, en informeren hun achterban.'

Springplank

Voor een aantal kandidaten is de Beroepentuin een springplank. Zij willen na een poosje hogerop, en stromen in deeltijd door naar bijvoorbeeld een mbo-opleiding. Zij groeien door tot gediplomeerde monteurs.

Jongeren

Veel jongeren leren beter via hun handen, dan uit boeken. Zij vergaren kennis door zelf te ervaren en zelf te doen. Nederland telt zo'n 200.000 jongeren onder de 27 die het onderwijs hebben verlaten zonder dat zij een startkwalificatie hebben behaald. Zij vallen op werkgebied buiten de boot. Bij de Beroepentuin krijgen zij hun zelfvertrouwen terug. Daar leren zij door zelf te doen.

'Als het schoolsysteem niet bij je past, word je steeds teleurgesteld. Je zelfvertrouwen krijgt een knauw. Hetzelfde geldt voor mensen die zijn ontslagen, of voor mensen met een drugs- of detentieverleden. Bij de Beroepentuin leren zij hun eigen kracht weer kennen. Je ziet ze groeien: "Hè ik mag weer meedoen. Ik kan het dus wél."'

Seyit Yeyden, managing partner bij de Beroepentuin

'Aanvankelijk vreesden wij dat onze klanten de taalbarrière een probleem zouden vinden. Dat blijkt niet zo te zijn.'

Hulpmonteurs voor één taak

Bedrijven kiezen vaker voor monteurs die zijn opgeleid voor één speciale taak. Jobcarving is de term die daarbij hoort. Het werkproces van een bestaande functie wordt opgesplitst in verschillende taken. Elke taak is een nieuwe functie.

Allround monteurs hebben een opleiding gevolgd op minstens mbo-niveau. Ze kunnen veel en zijn dus breed inzetbaar. Sinds de krapte op de arbeidsmarkt, zoeken bedrijven tevergeefs naar monteurs met de juiste diploma's. Ze zijn er eenvoudigweg niet. 'Dan moet je creatief zijn', zegt Maarten Steinebach, directeur Meetbedrijf bij energiebedrijf Vattenfall. 'We hebben binnen ons bedrijf een nieuwe functie gecreëerd voor mensen zonder elektrodiploma's: de monteur Slimme Meter. De monteurs leggen door heel Rotterdam Zuid slimme-meters voor stadswarmte aan.'

Hulpmonteurs

Zo'n nieuwe functie creëren voor arbeidskrachten zonder de vereiste diploma's heet *jobcarving*. Na een korte opleiding zijn de kandidaten hulpmonteur. De Beroepentuin leidt de hulpmonteurs in drie maanden op. Eric Kamer is accountmanager bij de Beroepentuin. 'Bij ons zijn bedrijven in *the lead*', zegt hij. 'Zij brengen de benodigde materialen en vertellen ons wat hulpmonteurs moeten kunnen. Wij gaan

het onze mensen leren. Ze repeteren, repeteren, repeteren. Net zo lang tot ze het kunnen.'

Met een ploegje op pad

Eric Kamer heeft vele voorbeelden van bedrijven die via de Beroepentuin een groep hulpmonteurs in dienst hebben genomen. Zoals een bedrijf dat ventilatiesystemen plaatst in badkamers en keukens. Of een bedrijf dat langs de snelweg lantaarnpalen plaatst. Binnen een zo'n taak is óók weer jobcarving mogelijk. Eric Kamer: 'Voor de lantaarnpalen gaat een ploegje op pad. De een graaft de sleuven, de ander trekt de kabels, een derde plaatst de lantaarnpalen, enzovoort. Er is altijd een monteur die het hele proces begeleidt en coördineert.'

Goed verstaanbaar

Maarten Steinebach heeft via de Beroepentuin vier monteurs Slimme-Meter aan het werk. Drie van hen zijn statushouder uit Syrië en Afghanistan. Hij vertelt: 'Aanvankelijk vreesden wij dat onze klanten de taalbarrière

een probleem zouden vinden. Dat blijkt niet zo te zijn. Binnen hun vakgebied weten de hulpmonteurs zich uitstekend verstaanbaar te maken. Ze krijgen taalles en leren de taal in de praktijk.' De monteurs Slimme-Meter doen hun werk boven verwachting goed. Maarten: 'Als ze voorbij rijden, roepen buurtbewoners: "Kom je ook bij ons een meter plaatsen? Ik ben vanmiddag thuis!" De hulpmonteurs plaatsen meer slimme-meters dan wij van tevoren hadden ingeschat.'

Kanttekening

Ondanks het succes van jobcarving, plaatst Maarten Steinebach ook een kanttekening. 'Vaak is het handig als monteurs allround zijn', zegt hij. 'Wanneer een meterkast nog geen stopcontact heeft bijvoorbeeld, moet een volleerd elektromonteur dat komen aanleggen. Want onze monteurs Slimme-Meter zijn niet bevoegd om dat te doen. En als onverhoopt een afleversetje lekt, komt er een derde monteur. Klanten zien liever één monteur die alles kan.' Hij hoopt daarom dat de vier monteurs Slimme-Meter in de toekomst doorgroeien tot gediplomeerde elektromonteurs. 'Het zijn prima jongens', zegt hij. 'Ik wil ze niet meer kwijt.'

Loyaal aan de werkgever

Als je mensen een kans geeft, binden zij zich graag aan hun werkgever. Dat is ook de ervaring van Maarten Steinebach, directeur Meetbedrijf Vattenfall. Hij vertelt: 'Zeven jaar geleden stond er een portret van drie vluchtelingen in het Algemeen Dagblad. Een van hen was werkvoorbereider geweest in Iran. Ik heb de krant gebeld om mij met haar in contact te brengen. Zij is inmiddels senior werkvoorbereider. Wij kunnen haar niet missen, en zij gaat nooit meer bij ons weg.'

'Je hebt geen Nederlands nodig om elektriciteit te begrijpen'

Mustafa Hitini, leermeester bij de Beroepentuin

In Syrië was Mustafa Hitini wiskundeleraar en elektromonteur. Hij werkt sinds 2021 bij de Beroepentuin in Utrecht. Hij klom op van hulpmonteur tot leermeester elektriciteit. Hij heeft een bord gemaakt dat voor iedereen de basisbeginselen van elektriciteit inzichtelijk maakt. Zonder woorden, zonder taal. 'Je hebt geen Nederlands nodig om elektriciteit te begrijpen', zegt hij.

Zijn grootste angst is dat hij zijn baan verliest. Mustafa: 'In Syrië verdien je in tien jaar tijd voldoende om een bestaan op te bouwen: een huis, een auto en een winkel. In Nederland is alles duur. Als je je baan verliest, heb je geen reserves. Ik ben 58. Het is moeilijk om hier nog iets op te bouwen.'

'De kunst is om de kandidaten goed te selecteren. Met de juiste mensen heb je goud in handen.'

Eric Kamer, accountmanager bij de Beroepentuin

Maak kennis met Mahfouz: slimme-meter-monteur bij Vattenfall. Ga naar: www.deberoepentuin.nl/nieuws/algemeen

**'Bij ons zijn
bedrijven in the lead.
Zij brengen de
benodigde materialen en
vertellen ons wat
hulpmonteurs moeten
kunnen.'**

Toekomstperspectief

De Beroepentuin geeft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer toekomstperspectief. Wie zijn deze mensen? Ze zijn moeilijk onder een noemer te plaatsen.

Het zijn vluchtelingen, mensen die voorheen zijn ontslagen, of die zich willen omscholen voor een duurzame baan. Het zijn jongeren uit het vso-of praktijkonderwijs, met soms een lichte beperking, maar vaak ook niet. Of mensen zonder woning. Soms komen ze uit kansarme milieus. Ze leven in armoede, zitten in de schuldsanering of hebben een drugs- of detentieverleden.

Vertrouwen winnen

‘Wij geven hun weer hoop en toekomstperspectief’, zegt Murat Ersoy, managing partner bij de Beroepentuin in Utrecht. ‘Dat doen wij door naar hen te luisteren. Ze kunnen op ons rekenen. Wij winnen hun vertrouwen, denken met hen mee en brengen hen in contact met de juiste personen.’ Sommige oud- kandidaten zijn inmiddels doorgegroeid tot eerste monteur. ‘Mooier kun je het niet hebben,’ zegt hij.

Hechte band

De band met kandidaten is sterk. Murat: ‘Ze sturen ons jaren later nog geboortekaartjes, of foto’s van zichzelf op de werkvloer. Laatst kwam een oud-kandidaat op zijn vrije dag in werkkleding even vragen hoe het met ons ging.’

Tijd vrijmaken

Ondernemingen weten dat werknemers van de Beroepentuin – in elk geval in het begin – begeleiding nodig hebben. Murat: ‘Als bedrijven op termijn willen overleven, zullen ze daar tijd voor vrij moeten maken. Het is net als met boogschieten. Eén meter naar achteren, en dan vijftig meter vooruit.’

Goede werksfeer

Familiebedrijf Willemsen infra in Utrecht heeft een hoog aantal medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst. Soms komen zij via de Beroepentuin. Een van hen heeft zich opgewerkt van *putbuisbediener* tot *monteur pompen en gemalen*.

Justin Willemsen is directeur. Hij vertelt: ‘Deze man kwam hier drie jaar geleden binnen met grote problemen. Hij wilde werken, en liet dat ook zien. Hij heeft bij ons zijn rijbewijs gehaald en lost nu zelfstandig storingen op. Hij heeft zijn leven weer op orde. Wij zijn heel blij met hem. Hij is echt een succesverhaal.’

Van medewerkers verwacht hij dat ze elkaar helpen als dat nodig is. Willemsen: ‘We zijn er ook voor elkaar buiten werktijd. Onlangs moest een van onze jongens verhuizen. Zijn collega’s hebben hem helpen verhuizen.’

Hij laat nieuwe medewerkers meelopen met de oudere garde. Willemsen: ‘Zij hebben levenservaring, kunnen goed luisteren en vinden dat ook leuk. Zo maken wij mooie combinaties. Als je investeert in medewerkers, krijg je motivatie en loyaliteit terug. Hier hangt een goede werksfeer. Die maken we met elkaar.’

Oog voor elkaar

‘Veel bedrijven die sociaal maatschappelijk verantwoord ondernemen doen schenkingen aan allerlei goede doelen. Ondertussen leven hun eigen werknemers onder het bestaansminimum. Problemen zijn dichterbij dan je denkt. Voor mij ben je pas sociaal als je oog hebt voor elkaar.’

Seyit Yeyden managing partner bij de Beroepentuin

Ex-gedetineerde ervaringsdeskundigen

'Ik begreep steeds meer van zonnepanelen'

Danilo Junny Martina (42)

'In de gevangenis ben je vooral aan het wachten op niks. De overgang naar buiten is groot; alles gaat snel en iedereen heeft haast. Sinds kort woon ik in de BBA (Beperkt Beveiligde Afdeling). Daar wen je aan het leven buiten detentie. Je gaat overdag naar je werk. Ik werk aan zonnepanelen bij de Beroepentuin.

Mijn eerste werkdag was vreemd na zoveel jaren detentie. Iedereen keek naar mij, naar hoe ik eruitzie. Er liepen veel mensen, een aantal met stropdas. Ik voelde mij anders, ik hoorde hier niet thuis. Tegelijkertijd dacht ik: Hier heb ik voor gekozen. Deze kans ga ik pakken.

De weken daarna heb ik mij geconcentreerd op zonnepanelen. Niet op wat mensen van mij dachten. Ik werkte en studeerde; ik haalde mijn VCA-certificaat en microvezel-diploma. Ik begreep steeds meer van zonnepanelen. Anderen zagen het ook. Op een dag vroeg de directie mij op gesprek. Ze zeiden: "Je bent goed bezig." Ze vroegen of ik praktijkbegeleider wilde worden. Ik leer nu anderen hoe het moet.

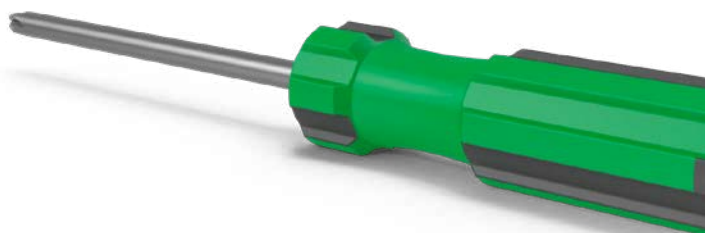
Ik ben in mijn leven een aantal keren gepakt, steeds voor hetzelfde delict. De laatste keer kreeg ik negen jaar. Mijn vrouw heeft altijd op mij gewacht. Ook heb ik goed contact met onze kinderen. Ik wilde graag een ander leven, maar wist niet hoe. En toen kwam de Beroepentuin. Zij vertrouwden mij: een gedetineerde Antilliaan die eruitziet als een crimineel. Het is niet te bevatten. Zij hebben mijn leven gered.'

[De naam Danilo Junny Martina is gefingeerd]

'Wij zien hier soms jonge jongens die met een been al richting de criminaliteit gaan. Ze kunnen in korte tijd veel verdienen als ze verderop in de Rotterdamse haven containers gaan leeghalen. Een waarschuwing van mij heeft minder effect dan de waarschuwing van een praktijkbegeleider of leermeester die ex-gedetineerd is. Zo iemand kent de wereld van binnenuit. Wij werken graag met ex-gedetineerde ervaringsdeskundigen die een nieuw leven zijn begonnen. Zij voorkomen dat jongeren de fout ingaan.'

Henk van der Beek, directeur Beroepentuin

*'Zij vertrouwden mij:
een gedetineerde
Antilliaan die eruitziet
als een crimineel'*

Praktijkverklaring

In een eindopdracht beoordeelt een leermeester van de Beroepentuin de praktische en technische basisvaardigheden van kandidaten. Een goed resultaat wordt beloond met een praktijkverklaring.

Basisvaardigheden

Ger Wolfs is senior docent bij de mbo-opleiding Techniek College Rotterdam en heeft een onderwijskundige achtergrond. Hij heeft de Beroepentuin ondersteund bij het maken van een leermethode over techniek, zodat de praktijkopleidingen steeds beter aansluiten op het mbo-onderwijs. Een praktijkverklaring zegt volgens hem iets over basisvaardigheden, maar óók iets over de match van een kandidaat met een werkgever. Ger Wolfs: 'Bij de Beroepentuin bepalen werkgevers wat kandidaten moeten leren. Elke werkgever stelt weer andere eisen. Ook de bedrijf-specifieke vaardigheden worden voor een praktijkverklaring beoordeeld.'

'Als ze hun praktijkverklaring hebben, kunnen gemotiveerde mensen bij ons aan het werk. Ze weten precies hoe alles moet.'

Een belangrijk moment

Ger Wolfs: 'De Beroepentuin is geen school of onderwijsinstelling, maar een praktijkruimte om ervaring op te doen. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van de beoordelingen in de praktijkopleiding.' Hij is vaak aanwezig tijdens de praktijkbeoordelingen. 'Ik vertegenwoordig het Techniek College Rotterdam', zegt hij. 'Als ik erbij ben, maakt dat nog wel eens indruk op kandidaten: "Sodemieters, dit is een belangrijk moment. Wolfs komt kijken hoe ik het doe."

De Beroepentuin is flexibel

Alex Schoemaker is hoofd personeelszaken bij Installatie Maatschappij H.Ek B.V. in Den Bosch. Zij hebben veel projecten in en rond Rotterdam en werken samen met de Beroepentuin. Hij vindt de Beroepentuin met name interessant vanwege de flexibiliteit. 'Wij leveren onze eigen materialen en gereedschappen aan', zegt hij. 'Daarmee gaan de kandidaten aan de slag. Als ze hun praktijkverklaring hebben, kunnen gemotiveerde mensen bij ons aan het werk. Ze weten precies hoe alles moet. Voor een volgende klus leveren wij weer andere materialen en gereedschappen aan waarmee de mensen leren werken. Het leertraject is volledig op onze wensen afgestemd.'

Enthousiast, gedreven en leergierig

Alex Schoemaker hecht niet bijster veel waarde aan prestigieuze opleidingen en diploma's. 'Wij hebben hier goed opgeleide mensen gehad met veel diploma's, maar die niet functioneerden. Omgekeerd lopen hier mensen rond op strategische posities maar zonder mbo- en/of hbo-diploma. Ze zijn in de loop der jaren intern opgeklommen van hulpmonteur tot bijvoorbeeld werkvoorbereider, montage-inspecteur of hoofd uitvoering. Wie enthousiast, gedreven en leergierig is, kan bij ons heel ver komen. Zo is onze bedrijfscultuur. Wij belonen mensen om wat ze presteren. Niet om hun theoretische kennis uit boeken.'

'Wie enthousiast, gedreven en leergierig is, kan bij ons heel ver komen. Zo is onze bedrijfscultuur.'

Praktijkverklaring als schakel naar duurzaam werk

Voor sommige mensen is het behalen van een mbo-diploma of mbo-certificaat een brug te ver. Praktijkleren met de praktijkverklaring biedt dan uitkomst: kortdurende scholing voor praktische werkzaamheden die mensen op de werkvloer aanleren.

Deze leerbaan is bedoeld voor mensen zonder startkwalificatie, of voor mensen met een startkwalificatie voor wie verder leren lastig is. De deelnemers ontvangen een praktijkverklaring voor geleerde werkprocessen. Mbo-scholen verstrekken die als onderdeel van een mbo-verklaring.

'We kunnen met z'n allen wel proberen om meer mensen op te leiden voor een technisch vak op mbo-niveau, maar als dat niet lukt moet je iets anders verzinnen. Bijvoorbeeld via een initiatief als de Beroepentuin.'

Alex Schoemaker, hoofd personeelszaken bij Installatie Maatschappij H.Er B.V.

De Beroepentuin is géén school of onderwijsorganisatie

De Beroepentuin is een leerwerkbedrijf, en nadrukkelijk géén school of onderwijsorganisatie. Onderwijskundige Ger Wolfs heeft de directie op het hart gedrukt dat ook nooit te worden. Hij vertelt waarom:

'Ik begeleid voor de gemeente Rotterdam een project: *Jongeren terugbrengen op de arbeidsmarkt*. Vaak adviseer ik zo'n jongere om een leertraject bij de Beroepentuin te gaan volgen. De jongeren roepen dan vijf keer achterelkaar: "Néé meneer Wolfs, ik wil niet meer naar school." Als ik uitleg dat de Beroepentuin juist géén school is, krijgen ze weer belangstelling.'

'In het verleden is er een soortgelijk initiatief geweest als de Beroepentuin. Het was zo'n succes dat de oprichters besloten om er een echte school van te maken. Vanaf dat moment raakten ze de oorspronkelijke doelgroep weer kwijt. Deze jongeren zijn praktisch ingesteld. Ze hebben nare associaties met school. Ze konden niet leren uit boeken en hebben zich altijd een sukkel gevoeld. De Beroepentuin is in dat gat gesprongen. Ze moeten niet dezelfde fout gaan maken. Dat zou zonde zijn.'

Doorgroeien

Doorgaans geldt: hoe meer iemand is opgeleid, hoe breder inzetbaar hij of zij is. Werkgevers willen daarom graag dat medewerkers dóórleren. Voor veel kandidaten is de Beroepentuin een springplank naar het mbo.

Veel hulpmonteurs die van de Beroepentuin komen, hebben bij het leerbedrijf allround basis-praktijkkennis opgedaan, een richting gekozen, en onder begeleiding van een leermeester geoefend op de werkvloer. Dave Pompe is operationeel manager bij de Beroepentuin. 'Hulpmonteurs hebben veel praktijkkennis in een klein stukje van het vak', zegt hij. 'Hun salaris is daarop afgestemd. Na een poos ontdekken zij dat ze precies hetzelfde werk doen als hun collega's van het mbo die méér verdienen. Dat is een stimulans om een bbl-traject te starten: Beroeps Begeleidende Leerweg. Via dit traject stromen ze soms door naar mbo-niveau 3 en 4. Ze eindigen als volwaardige monteurs die breed inzetbaar zijn.'

Doorstromen vanuit een ontwikkelbedrijf

Voor mensen in een ontwikkelbedrijf is de Beroepentuin soms juist een doel. Daarom heeft ontwikkelbedrijf HWwerkt! in de Hoeksche Waard een afdeling van de Beroepentuin geopend. HWwerkt! helpt mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan passend werk. Paul Boogaard is wethouder Sociale Zaken en bestuurlijk verantwoordelijk voor het ontwikkelbedrijf. 'Als onze mensen gemotiveerd zijn en feeling hebben voor techniek, kunnen zij instromen bij de Beroepentuin. Letterlijk zonder drempels: als de stap tóch te groot blijkt te zijn, gaan ze in hetzelfde gebouw weer werken bij het ontwikkelbedrijf.'

Partner van bedrijven in de buurt

De Participatiewet heeft als doel om kwetsbare groepen te ondersteunen naar werk. Paul Boogaard: 'Kwetsbaar is een breed begrip. Daaronder vallen ook mensen die de Nederlandse taal nog niet goed spreken.' Hij ziet het ontwikkelbedrijf van zijn gemeente als een partner van bedrijven in de buurt. 'Omdat wij hen kunnen voorzien van personeel in bouw en techniek', zegt hij. 'Ze zijn bij de Beroepentuin opgeleid voor de werkzaamheden die voor dat bedrijf nuttig zijn. De Beroepentuin doet dat zeer efficiënt, met baangarantie voor de kandidaten die een praktijkverklaring hebben behaald.'

'Als onze mensen gemotiveerd zijn en feeling hebben voor techniek, kunnen zij instromen bij de Beroepentuin.'

Heer en meester over één onderdeel

Mensen die via de Beroepentuin doorgroeien, gaan bijvoorbeeld aan het werk als hulpmonteur bij de installatie van laadpalen of zonnepanelen. Binnen HWwerkt! is er ook een groep voor wie een reguliere baan te gecompliceerd is. Een aantal van hen is uiterst gespecialiseerd in één onderdeel van een proces. Paul Boogaard: 'Een cliënt van ons voorziet voor een bedrijf al jarenlang magnetische spoelen van een koperdraad. Hij is heer en meester over dat éne onderdeel. Heel waardevol voor het bedrijf.'

'Als de Beroepentuin nog niet bestond, zou ik hem oprichten. Ze zijn in een gat gesprongen. Zij dichten de kloof tussen beschut werk en een reguliere baan op eigen kracht.'

*Paul Boogaard, wethouder Sociale Zaken
Hoeksche Waard*

Taal op de werkvloer

De nieuwe inburgeringswet heeft een Z-route (zelfredzaamheidsroute), bedoeld voor statushouders die gebaat zijn bij praktijkonderwijs. Voor deze groep heeft de Beroepentuin in samenwerking met Stichting Nieuw Thuis Rotterdam de lesmethode *Taal op de werkvloer* ontwikkeld. Tijdens taaltrainingen leren mensen de termen voor materialen, gereedschap en veiligheid. Ze leren de Nederlandse taal in de praktijk.

'Kwetsbaar is een breed begrip. Daaronder vallen ook mensen die de Nederlandse taal nog niet goed spreken.'

Leermeesters in de Beroepentuin

Bij de Beroepentuin leren kandidaten het vak onder begeleiding van leermeesters. Leermeesters zijn bijvoorbeeld mensen die vroeger in het vak gezeten hebben, maar afgekeurd zijn. Of ze begrijpen de deelnemers omdat ze ervaringsdeskundig zijn op een bepaald gebied. Dave Pompe: 'Je wordt niet zomaar leermeester. Daarvoor moet je je bewijzen; je moet goed kunnen omgaan met mensen en luisteren naar hun verhaal.' De leermeesters hebben een opleiding tot leermeester gevolgd. Die opleiding is erkend door SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs).

Vrouwen in de techniek

De beroepentuin leidt ook vrouwen op voor een baan in de techniek.

Seyit Yeyden is managing partner bij de Beroepentuin. Hij vertelt: 'Bouw en techniek worden nog steeds geframed als sectoren voor mannen. Onterecht. Ook vrouwen zijn geschikt, met name voor technische beroepen als elektra. Daarvoor is verfijnde motoriek vereist.'

Volgens operationeel manager Erik Kamer dringt de woke-cultuur nog onvoldoende door tot op de bouwplaats. Kamer: 'Daar spreekt men nog altijd veel in mannentaal en er hangen nog steeds naaktkalenders aan de muur. Ik waarschuw vrouwen daarvoor: zoek een bedrijf met een vrouwvriendelijke werksfeer. Die bestaan ook.'

Het verhaal van Robin

Robin Gijsen (22) ging op haar vijftiende bij jeugdzorg wonen. Daarna is ze ooit een opleiding tot schoonheidspecialiste begonnen, maar stopte daarmee toen bleek dat je in die studie ook voeten moet leren verzorgen. Ze heeft in de loop der jaren alle soorten baantjes gehad, van schoonmaakster tot broodbezorgster.

Haar ex is loodgieter. Ze liep wel eens met hem mee op de bouw. 'Dat leek mij hartstikke leuk werk', zegt ze. Bij de Techniek Doe Dag in Utrecht kwam ze in gesprek met de Beroepentuin. 'Toen heb ik meteen kenbaar gemaakt dat ik geïnteresseerd ben in een baan als loodgieter of elektromonteur.'

Ze doet sinds drie weken de opleiding bij de Beroepentuin in Utrecht. Haar medekandidaten zijn mannen. 'Soms willen ze mij iets te veel helpen omdat ik een meisje ben', zegt ze. 'Dan antwoord ik: "Dank je wel, maar laat het mij zelf doen. Ik kan het wel."' Dat in de bouw en techniek vooral mannen werkzaam zijn, vindt ze geen probleem. 'Ik kan wel lachen om hun grappen. En ik bijt goed van mij af.'

Van al haar werkgevers in het verleden, was bakker Boonzaaijer in Utrecht de fijnste. Ze vertelt: 'Ze waren daar aardig en relaxed, vriendelijk en grappig.' Al tijdens haar eerste werkweek, versliep ze zich een keer. Robin: 'Dus ik belde mijn baas: "Probleempje, ik heb de bus gemist."

Hij vond het niet erg. "Als het met jou maar goed gaat", zei hij.' Een fijne werkgever maakt haar opener. Ze voelt zich dan meer op haar gemak. Later wil ze liefst als zzp'er aan de slag. 'Storingen oplossen bij mensen thuis.' Ze vindt werken belangrijk. 'Anders ga je piekeren', zegt ze. 'Je kunt ook de hele dag met de gordijnen dicht in bed blijven liggen. Maar dan verandert er niets.'

Secuur en zorgvuldig

Dianne Dijkstra is toekomstmakelaar (zie pagina 16). Zij organiseert voor buurtbewoners workshops in de wijk over techniek, zoals de workshop: *Een lekkende kraan, hoe pak ik dat aan?* Ook vrouwen hebben belangstelling. Ze vertelt een anekdote:

'Tijdens de workshop vroeg een leermeester: 'Wie wil deze lamp aansluiten? Vrouwen zijn meestal afwachtend in dit soort situaties. Dit keer stak een Afghaanse dame voorzichtig haar vinger op. Ze klom op de ladder, sloot aan het plafond de lamp aan én tegen de muur een stopcontact. Ze deed het perfect. Vrouwen werken over het algemeen secuur en zorgvuldig. Ze zijn bij uitstek geschikt voor een baan in de elektrotechniek.'

Sollicitatievideo

Naar aanleiding van... Mijn naam is... Op uw website heb ik gelezen dat... Het is voor werkzoekenden niet eenvoudig om in een sollicitatiebrief de aandacht van een werkgever te trekken. Laat staan voor statushouders die de taal nog niet machtig zijn.

Veel werkzoekenden solliciteren daarom met een videoboodschap. Hiretime is een landelijk bedrijf voor videosollicitaties. Via een app presenteren werkzoekenden zichzelf op beeld. Zo nodig ondersteunt de docent of de leermeester hen erbij. Bedrijven die zijn aangesloten bij de Beroepentuin krijgen de videosollicitaties toegestuurd. Zij kiezen de kandidaten die het best bij hen passen.

Solliciteren op de vorkheftruck

Germaine Statia is oprichter. Hij vertelt: 'Op beeld kun je beter laten zien wat je kunt. Werkzoekenden solliciteren bijvoorbeeld op een vorkheftruck en showen hoe behendig ze ermee kunnen manoeuvreren. Werkgevers reageren positief. Ze zeggen: "We zien dat je vakbekwaam en enthousiast bent. Wij hebben jou graag in ons team."'

Een videovacature draagt bij aan beleid voor gelijke kansen

De organisatie werkt veel samen met mbo-scholen en met de Beroepentuin. 'Met een sollicitatievideo is taal geen barrière meer om de werkgever te overtuigen', zegt directeur Beroepentuin Henk van der Beek. 'Ook draagt het bij aan beleid voor gelijke kansen. Zodra je met eigen ogen iemands kwaliteiten ziet, vallen vooroordelen weg.'

Tijdbesparing voor de werkgever

'Bovendien weet je van een sollicitatiebrief nooit zeker wie hem heeft geschreven', voegt hij eraan toe. 'Dat kan net zo goed de buurman zijn, of een taalvaardige oom of tante.' Een videoboodschap scheelt de werkgever tijd. Van der Beek: 'Op basis van de beelden kan hij zelfs op afstand zeggen: "Ja, kom maar even langs. Dan kun je morgen beginnen."'

Gewoon met een smartphone

Een videoboodschap opnemen is gemakkelijk; de app loodst je stap voor stap door het filmproces. Germaine Statia: 'De boodschap is altijd kort, max anderhalve minuut. Je filmt gewoon met een smartphone. Wij zien heel originele filmpjes. Het is een uitstekende manier om je te onderscheiden en om de aandacht op je te vestigen.'

Een leuk bedrijf met een goede sfeer

Ook werkgevers presenteren zichzelf op video voor een videovacature. Germaine Statia: 'In hun video laten ze zien dat zij een leuk bedrijf zijn met een goede sfeer. Werkzoekenden denken: Ja, dáár wil ik werken.'

Wijkgerichte aanpak

In Sliedrecht worden wijken aangesloten op het warmtenet. Buurtbewoners met belangstelling voor techniek worden begeleid naar de Beroepentuin. De wijkgerichte aanpak is effectief.

Als een wijk op het warmtenet wordt aangesloten, ervaren bewoners enig ongemak. Hun hele huis staat op z'n kop en buiten zijn de straten opgebroken. In Sliedrecht (regio Drechtsteden) gaat het om een wijk met 500 woningen. Woningcorporaties, gemeente en aannemers willen deze energietransitie doorvoeren met draagvlak van bewoners. Daarom is er gekozen voor een wijkgerichte aanpak: buurtbewoners worden actief betrokken bij de werkzaamheden. Dianne Dijkstra is als toekomstmakelaar aangesteld. Zij onderhoudt de contacten met bewoners in de buurt.

Vertrouwelijke gesprekken in de woonkamer

Dianne Dijkstra huist twee dagen per week in een modelwoning die al helemaal af is. Daar kunnen buurtbewoners komen kijken hoe over een poos hun eigen woning eruit zal zien. Maar de modelwoning fungeert ook als ontmoetingsplek, bijvoorbeeld voor mensen die even hun huis willen ontvluchten. Dianne: 'De woonkamer is gezellig ingericht. Dat nodigt uit

tot vertrouwelijke gesprekken. Mensen zijn heel open en voelen zich gehoord. Daardoor zijn ze eerder geïnteresseerd in nieuwe stappen, zoals een baan in de techniek.'

Eerste kennismaking met techniek

Dianne Dijkstra organiseert in de wijk workshops over techniek, met bijvoorbeeld als titel: *Een lekkende kraan? Hoe pak ik dat aan?* Ze vertelt: 'Veel mensen zeggen in eerste instantie: "Techniek is niks voor mij". Totdat ze ervaren hoe leuk het is. Ze sleutelen tijdens de workshop bijvoorbeeld aan een kraan, of leggen een stopcontact aan.' Geïnteresseerden loodst ze naar een verdiepingsworkshop bij de Beroepentuin. Dianne: 'Daar maken ze kennis met de kandidaten die daar worden opgeleid. Ze zien hoe enthousiast zij zijn. Via de wijkgerichte aanpak zijn er al meerdere mensen ingestroomd bij de Beroepentuin. Zij gaan duurzaam aan het werk in de techniek.'

'Veel mensen zeggen in eerste instantie: "Techniek is niks voor mij". Totdat ze ervaren hoe leuk het is.'

Energiefixers

Buurtbewoners kunnen ook tijdelijk aansluiten als energiefixer. Zij gaan dan op vrijwillige basis op pad om in de buurt tochtstrips in kozijnen te plakken, en tochtborstels in brievenbussen. Krijgen ze de smaak te pakken, dan is er altijd nog de Beroepentuin waar zij naar kunnen doorstromen. Wellicht is het de eerste stap naar een duurzame baan in de techniek.

Kans voor burgers

Ingrid van Zimmeren werkt als programmamanager Arbeidsmarkt & Menselijk kapitaal bij de gemeente Dordrecht. Zij is kwartiermaker geweest voor de opzet van deze wijkgerichte aanpak. Ze vertelt: 'In wijken met veel corporatiewoningen, is de arbeidsparticipatie doorgaans minder hoog dan in andere wijken. Meer inwoners kampen met schulden, armoede en gezondheidsproblemen. De energietransitie biedt werkgelegenheid. Het is voor mensen een kans op een goed salaris en meer welvaart. Bovendien creëer je met de wijkgerichte aanpak draagvlak voor de rompslomp rondom de aanleg van het warmtenet, en bevorder je de cohesie in de wijk: de samenhang. Bewoners komen achter de voordeur vandaan. Ze doen laagdrempelig mee en zijn trots op het resultaat. Zij voelen zich betrokken. Dat is precies wat gemeenten willen.'

"Ik ben er voor jou"

Het credo van de toekomstmakelaar Dianne Dijkstra in de regio Drechtsteden is: "Ik ben er voor jou." Zij is er voor de bewoners. Ze vertelt: 'Misschien hebben bewoners problemen met hun uitkering, of schulden bij de woningcorporatie. Dat kan wel eens de drempel verhogen voor een goed gesprek. Ik ben volledig neutraal. Juist daarom durven mensen zo open te zijn.'

Meer aandacht voor arbeid

De wijkgerichte aanpak met de toekomstmakelaar wordt nu ook in Dordrecht geïntroduceerd, en daar verbonden aan de wijken van het Nationaal programma Leefbaarheid & Veiligheid. Een nauwe samenwerking met het sociaal wijkteam is essentieel. Van Zimmeren: 'We gaan naar mensen toe en benaderen hen als inwoner, niet als werkloze. In hun vertrouwde leefwereld, en niet in onze systeemwereld. Daardoor laten zij meer van zichzelf zien, en ontdekken wij hun talenten. Ze krijgen weer perspectief op werk. Dat maakt de wijkgerichte aanpak zo vernieuwend.'

Maak kennis met de mensen van de wijkgerichte aanpak op www.deberoepentuin.nl/nieuws/algemeen

'De mensen van de Beroepentuin hebben veel kennis in huis. Ze hebben een schat aan contacten in het bedrijfsleven, maar ook bij de gemeente. Dat helpt enorm bij de plaatsing van arbeidskrachten met een afstand tot de arbeidsmarkt.'

Leren in én na detentie

De Beroepentuin heeft een vestiging in de mannengevangenis: PI de Schie. Daar leren de mannen ijzervlechten. Zodra ze vrijkomen, stromen ze meteen door naar een vaste baan. Het helpt voorkomen dat zij terugvallen in oude patronen.

Re-integratie naar arbeid na detentie is al sinds jaar en dag een thema in de gevangeniswereld. Maar het percentage dat ook werkelijk uitstroomt naar een vaste baan is laag: minder dan 30%. Michel is Hoofd Arbeid bij beide locaties van PI Rotterdam: PI de Schie en PI Hoogvliet. Hij vertelt: 'Veel gedetineerden hebben geen vakdiploma. Omdat ze een poos in detentie hebben gezeten, kunnen zij moeilijk wennen aan een dag- en arbeidsritme en aan de snelheid van de maatschappij. Dat helpt niet bij een succesvolle re-integratie. Ondanks alle inspanningen van de vele re-integratiebureaus valt een deel van de ex-gedetineerden terug in oude patronen.'

Wennen aan het arbeidsproces

Bij de Beroepentuin krijgen mensen na detentie de ruimte om te wennen aan het arbeidsproces. Ze maken kennis met een aantal technische beroepen, zodat ze kunnen ontdekken welk vak bij hen past. De leermeesters kijken mee: waar ligt de kracht van deze man of vrouw? Is hij of zij in de toekomst een goede ijzervlechter, stratenmaker, loodgieter of elektricien? Een traject voor hen duurt geen drie maanden, zoals gemiddeld, maar een half jaar en zo

nodig langer. Als ze hun praktijkverklaring hebben behaald en voldoende zelfverzekerd zijn, stomen ze door naar een geschikte werkgever, meestal in de bouw.

Veel kennis in huis

Om de tijd in detentie te benutten, heeft Michel in 2021 het onderdeel ijzervlechten van de Beroepentuin naar binnen gehaald bij PI de Schie. Gedetineerden die intrinsiek gemotiveerd zijn, lopen nog voordat ze vrijkomen het basistraject. Michel: 'De mensen van de Beroepentuin hebben veel kennis in huis. Ze hebben een schat aan contacten in het bedrijfsleven, maar ook bij de gemeente. Dat helpt enorm bij de plaatsing van arbeidskrachten met een afstand tot de arbeidsmarkt. Via de Beroepentuin zijn veel gedetineerden uit in PI de Schie aan het werk als ijzervlechter. Ze verdienen een goed salaris: zo'n €2700,- bruto per maand.'

Preventie

De Beroepentuin start binnenkort ook op de andere gevangenislocatie: PI Hoogvliet. Daar wordt het onderdeel elektra geïntroduceerd. Het thema sluit aan op wat er binnen de muren al veel langer aan opleiding bestaat. Bij Hoogvliet is dat elektra. Michel: 'Verduurzaming staat hoog op de nationale agenda. De laadpalen en zonnepanelen zijn niet aan te slepen. Zodra onze mensen vrijkomen uit de gevangenis, kunnen ze aan de slag.' Ook heeft Michel plannen voor een Beroepentuin in het huis

van bewaring (HVB). Michel: 'Daar zitten mensen kort in detentie vanwege een relatief klein vergrijp. Daár kun je aan preventie doen. Met een vak voorkom je dat mensen terugkeren naar steeds ernstigere criminaliteit.'

Het gevangenisprotocol schrijft voor dat medewerkers niet met hun achternaam in de publiciteit mogen komen. Daarom alleen de voornaam van Michel

'De mensen die wij selecteren zijn honderd procent gemotiveerd'

Aldemar Lizardo Dos Santos

Coach van de kandidaten bij de Beroepentuin

'Samen met een collega ga ik naar de PI's om mensen te scouten die na detentie openstaan voor een baan in techniek. De mensen die wij selecteren, begeleiden wij intensief. Ze vertrouwen ons; ze kunnen altijd bij ons terecht. Zij weten dat wij hen niet laten vallen. Wij filteren goed; de mensen die wij selecteren zijn honderd procent gemotiveerd.'

Wij halen de rotte appels er gemakkelijk uit. Laatst kwam hier een gast van amper twintig voorrijden in zijn Mercedes. Ik dacht: als we hem binnenhalen, staat hij hier volgende week te ronselen. Dan vinden we onze jongens terug op de hoek van de straat. Ik heb eerlijk tegen hem gezegd: "Bro, dit is niet de juiste plek." Ze voelen dat ze mij geen leugens kunnen verkopen. Ik weet precies hoe het werkt.'

Ga voor het verhaal van Aldemar naar:
www.deberoepentuin.nl/nieuws/algemeen

Prima mensen

'Bedrijven weten dat kandidaten van de Beroepentuin goede medewerkers zijn', zegt Henk van Beek, directeur van de Beroepentuin. 'Ongeacht hun verleden.' Soms hebben mensen een behoorlijk criminele achtergrond. Van Beek: 'Zodra je hen leert kennen, ontdek je dat het prima mensen zijn. Ze willen een ander leven, maar hebben daar onze hulp bij nodig.' Ook melden zich bij de Beroepentuin jongeren die kort hebben gezeten. Henk van Beek: 'Die jongens staan nog aan het begin van hun leven. Ze hebben een stomiteit begaan. Met een baan, blijven ze op het goede pad.'

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801 | 2509 LV Den Haag
T 070 - 333 4444

Productie en advies: Tekstbureau Riëtte Duynstee

Fotografie:

© Riëtte Duynstee: 5, 6, 10, 11, 13, 14 (portretten)
© Envato Elements: 3, 4, 9, 14, 15, 16, 17
© Freepik: cover en 2, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 18, 19

Met medewerking van Youri van der Starre

September 2023 | Publicatie-nr. 23405801

